

MIT TEHET A PEDAGÓGUS?

EGYÜTTMŰKÖDÉS A CSALÁDOKKAL, AZ EGYESÜLETTTEL, AZ AUTIZMUSSEL ÉLŐ GYERMEKEKÉRT

Az Esőmanók Tolna Megyei Autista Gyermekekért Közhasznú Egyesület 2010-ben, autizmussal élő gyermekeket, fiatalokat nevelő családok érdekképviselőire alakult. Számukra kíván – közhasznú tevékenységként – sorstársi, érdekvédelmi, illetve szakmai segítséget nyújtani a nevelés, oktatás, képességfejlesztés és életvezetés területén. Szakemberek közreműködésével információs segítséget nyújtunk, felvilágosító, társadalom-érzékenyítő programokat szervezünk, lehetőséget teremtünk az érintett szülők egymást támogató, önsegítő közösséggé szerveződéséhez.

Fontosnak tartjuk, hogy ne csak a szülőket, hanem az érintett gyermekeket befogadó oktatási-nevelési intézmények – óvodák, általános- és, középiskolák – pedagógusait, a felnövekvő fiatalokat foglalkoztató munkáltatókat, munkahelyi közösségeket, valamint a velük bizonyos élethelyzetekben kapcsolatba kerülő egyéb szakembereket (pl. egészségügyben dolgozókat) is segítsük tanácsadással, autizmus-specifikus információval. Mindennek érdekében törekszünk együttműködések kialakítására, lobby-tevékenységben való részvételre a helyi civil közösségekkel, illetve országos ernyőszervezetünkkel (Autisták Országos Szövetsége) és hasonló célokért munkálkodó társszervezetekkel.

Tevékenységeink:

- Szülőklub
- Szabadidős tevékenységek szervezése
- Egyéni tanácsadás
- Mentorszülői tevékenység
- Autizmus specifikus eszközök készítése
- Fejlesztő eszközök kölcsönzése
- Szülő-szakember találkozó szervezése
- Pályázatírás

Az **autizmus spektrum zavar** állapot, nem betegség, így az orvostudomány mai állása szerint nem gyógyítható. Pétvázív (az élet minden területére kiható és egész életen át tartó) zavar, mely születéstől kezdődően alapvetően meghatározza a gyermek fejlődését és viselkedését. A spektrum zavar arra utal, hogy a gyermekek (autisztikus) érintettségének mértéke és intellektusa éppúgy eltér egymástól, mint személyiségük (hiszen nekik is vannak egyéni vonásaik, állapotuktól elkülöníthető, azzal összefüggésbe nem hozható jó vagy rossz tulajdonságaik), ezért az egyénre szabott, szakmailag jól előkészített tanterv mellett elengedhetetlen a megfelelő nevelési elv, az elfogadás is.

Hivatalos adatok szerint ma Magyarországon mintegy 100 000 autista személy él, de közülük csak mintegy 10 000-en rendelkeznek diagnózissal, hiszen a mai felnőtt populáció számára a korábbi években még nem voltak elérhetők a kifinomult diagnosztikai módszerek. (A diagnosztikus helyekről információ a www.aosz.hu oldalon található.)

Jellemző, hogy még a beszélő gyerekek sem igyekeznek **verbális nehézségeiket** változatos metakommunikációval segíteni. Saját beszéd szinten sem jellemző, hogy kölcsönös társalgást kezdeményezzenek. Mások kezdeményezésénél nem törekszenek annak fenntartására. Gyakori a sztereotip nyelvhasználat, echolália (visszhangszerű utánzás), neologizmák (új szavak) megjelenése, valamint a hangszín, hangmagasság és a beszédritmus furcsaságai. A nyelv szociális aspektusainak megértése a jól beszélő gyerekeknek is nehéz.

A **rugalmas viselkedésszervezés zavara** először a mentális kornak megfelelő játék hiányában látható. Nem jellemző spontán, változatos játéktevékenység. A szerepjátékok helyett gyakori a tárgyak nem funkció szerinti használata, sztereotip, repetitív mozgásminták megjelenése. Változatos szabadidő eltöltése helyett szűk érdeklődési kör alakulhat ki.

Az autizmussal élők közösségbe történő beilleszkedési nehézségének okai, hogy a **szociális megértés és a szociális környezet észlelése sérült**. Gyakori nehézséget jelent többek között a kortárscsoporthoz való alkalmazkodás, az íratlan szociális szabályok követése, az érzelmek kifejezése, az élmények megosztása, és mások érzelmeinek megértése. A szociális sérülés tünetei az autizmus spektrumán nagyon sokfélék, de minden esetben elmondható, hogy speciális segítséget igényelnek. Jó képességű, ún. „magasan funkcionáló” autizmussal élőknek is nehézségeik adódnak, ha nem kapnak speciális segítséget.

A különbözőség tiszteletben tartása, a környezet adaptálása sokat segít gyermekeinknek.

Ezek a gyermekek, tanulók a szociális kompetencia sérültségéből adódóan lényegesen kiszolgáltatottabbak, mint társaik. Nekünk, akik értjük a környezetünkben élők viselkedését, felismerjük mások szándékait, tudunk következtetni gondolataikra könnyebb eligazodni a mindennapokban.

Bár a szülők sok esetben számtalan fejlesztési lehetőség közül válogathatnak, nincs olyan terápia, amely "egységesen" alkalmazható lenne, vagy a fejlődési zavar megszűnését eredményezné. Fontos figyelembe venni továbbá, hogy az autizmus spektrum zavar tüneti és lefolyásbeli változatossága megköveteli, hogy az oktatási-nevelési módszereket a sajátos egyéni szükségleteknek megfelelően alakítsuk ki.

Autizmussal élők oktatása-nevelése során alapvető, hogy **protetikus** (védelmező) **környezetet** alakítsunk ki, melyben kiszámíthatóak az elvárások, a napi tevékenységek sorrendje. A feladatok vizuális adaptálása elkerülhetetlen. A ma már (Boardmaker programmal, mely egyesületünkönél elérhető) könnyen készíthetők **vizuális eszközök**, mint például hetirend, napirend, folyamatábrák, PECS (kommunikációs kártyák), ún. 'time timer' (vizuális óra) jelentősen megkönnyítik mind az érintettek, mind a pedagógusok mindennapjait. Az autista személyeknek komoly nehézséget okoz egy-egy tevékenységváltás, melyet a fent említett eszközök következetes használata gördülékennyé tesz, hiszen jól láthatóvá, bejósolhatóvá, érthetővé teszik a várható eseményeket, elvárásokat.

Az olyan **autizmus-specifikus eszközök**, mint a szociális történetek, Én-könyv, napló, babzsák fejlesztő programok alkalmazása motiválttá tehetik a gyermekeket az egyébként számukra érdektelen, lényegtelen dolgok megtanulására.

Az Autizmus Alapítvány (www.autizmus.hu) évek óta rendszeresen szervez pedagógusok számára különböző egynapos képzéseket, melyeken olyan témákat mutatnak be, mint például étkezési zavarok, viselkedésproblémák, Én-könyv készítése, Napló és szociális történetek írása. Valamint 30 órás tanfolyamok is elérhetők pedagógusok számára: alapozó, inkluzív és haladó. (Egyéb képzési lehetőségekről a www.aosz.hu-n olvashatnak.)

Feltétlenül meg kell említeni néhány olyan készséget is, amelyekre építeni lehet a mindennapi együttműködés során: a megfelelő szintű vizuális információt általában értik, tanult rutinokhoz, szabályokhoz általában jól alkalmazkodnak, jó a mechanikus memóriájuk, megfelelő környezetben, érdeklődésüknek megfelelő témánál kiemelkedően koncentrálnak, kitartóak. Egyes, nem szociális tartalmú területeken relatíve jó képességgel rendelkeznek (pl. memoriter, zene).

A gyermekkel kapcsolatos nevelési-oktatási módszerektől azonban csak akkor várhatunk érdemi eredményeket, ha azokat a családdal szorosan együttműködve, a tapasztalatokat megosztva végzi a pedagógus. A család felé irányuló segítségnyújtásnak tehát egyik célkitűzése a család "kísérése" és segítése a feldolgozási folyamatban. Nem az a cél, hogy a szülő szakemberré váljon, de szülői szerepében is nélkülözhetetlen a gyermek eltérő fejlődésének mélyebb megértése.



Amennyiben ismernek olyan gyermekeket, akikre az ábrán látható tünetek jellemzőek, bármilyen kérdésük felmerül, legyen az oktatással, diagnosztikával, életvezetéssel kapcsolatos, kérem, forduljanak hozzánk bizalommal az esomanok@gmail.com e-mail címen. Látogassanak el honlapunkra, a www.esomanok.hu-ra.

Asztalosné Marosi Mariann – gyógypedagógus
Bernhardt Krisztina – érintett szülő, pedagógus